

Onkologičtí pacienti často trpí depresí nebo úzkostí. Úlevu by mohla přinést psychedelika, vědci hledají dobrovolníky

4. 4. 2025, BRNO, KLECANY – Řada lidí s onkologickým onemocněním se potýká s úzkostmi a depresí. U mnohých z nich přitom nezabírá běžná léčba těchto obtíží. Odborníci z Masarykova onkologického ústavu v Brně (MOÚ), kteří nyní začínají spolupracovat na studii Národního ústavu duševního zdraví (NUDZ), hledají další dobrovolníky do studie, v níž hodnotí efekt psychedelik na zmírnění deprese doprovázející onkologické onemocnění.

V Česku se momentálně léčí více než 700 tisíc lidí s nějakým typem onkologického onemocnění. S úzkostí nebo depresí se podle zahraničních studií potýká až 40 % z nich. Studie PSIKET_002CZE cílí na pacienty a pacientky, u kterých nedošlo ke zmírnění duševních potíží po poskytnutí psychosociální podpory, psychoterapie nebo léčby pomocí antidepressiv, a zkoumá přínosy psychedeliky asistované psychoterapie.

„Psychedelika jsou látky, které dočasně mění obvyklý způsob vnímání, myšlení a prožívání emocí, navozují tzv. změněný stav vědomí. Psychedeliky asistovaná psychoterapie pak ve studii PSIKET_002CZE spočívá v jednorázovém podání psychedelika – psilocybinu nebo ketaminu – v bezpečném klinickém prostředí, za přítomnosti a podpory vyškolených terapeutů. Takovému sezení předchází důkladná příprava a je následováno několika psychotherapeutickými sezeními, které integrují prožitky z podání psychedelika do konkrétní životní situace pacienta,“ vysvětluje MUDr. Ondřej Sláma, Ph.D., hlavní lékař studie na MOÚ a vedoucí Centra paliativní medicíny a léčby bolesti.

Nová životní perspektiva a výrazné dlouhodobé zlepšení

„Lidé, kteří se potýkají s onkologickým onemocněním, čelí často největší krizi svého života. Pocit silného ohrožení může zásadně zasahovat prakticky do všech jeho oblastí: vztahu k sobě, ke svému tělu, k blízkým a přátelům, k práci, k léčbě, k vlastní minulosti i budoucnosti. Často se dotýká také spirituálního rozměru našeho bytí. Přítomnost pak může být naplněna úzkostí, strachem, pocitem nespravedlnosti, hněvem či odporem a především depresivním propadem, kdy perspektiva života má temné kontury a zdroje psychické podpory mohou být málo viditelné. Přítomnost život ohrožující nemoci se většinou propisuje do lidské psychiky v každodenní realitě, ať už je člověk v kterékoli fázi nemoci, včetně fáze odeznění příznaků a pravidelného docházení na kontroly. Přeji bychom našim pacientům, aby jim tato terapie pomohla najít novou životní perspektivu i vztah k nemoci a v konečném důsledku snížila celkovou míru stresu. Cílem je přispět ke zvýšení jejich kvality života,“ shrnuje Mgr. Leoš Ševčík, psycholog Úseku klinické psychologie MOÚ a studijní terapeut.

Tento inovativní přístup k léčbě psychických potíží se intenzivně zkoumá v zahraničí i v ČR. Dosud publikované studie potvrzují, že psychedeliky navozený stav může účastníkovi umožnit nahlédnout na vlastní situaci z nové perspektivy a přinést vhledy a prožitky, které mohou být zdrojem pro zlepšení psychického stavu. Podle zahraničních výzkumů dochází k výraznému dlouhodobému zmírnění příznaků deprese u 60–80 % osob. Také dosavadní účastnice a účastníci hodnotí zkušenost se studií pozitivně. Jedna pacientka z NUDZ ji popsala takto: *„Teď po půl roce mám pocit, že jsem na tom výrazně lépe. Cítím velkou úlevu na duši, v srdci. Jako bych z duše vysypala hromadu kamení, která mě tam tížila. Začala jsem líp spát. Cítím to tak, jako bych se narovнала, nějak stoupla moje sebedůvěra. Dokážu chodit do práce a koukat se všem do očí s hrdoostí.“*

Zásadní zvýšení dostupnosti díky spolupráci

„Studie, která doposud probíhala jen v NUDZ, je maximálně přizpůsobena potřebám onkologických nemocných, kteří strádají depresí. Dosavadní zkušenosti jsou velmi pozitivní a u řady nemocných léčba přinesla rychlou až okamžitou úlevu od deprese. Zlepšení psychického stavu je důležité nejen pro zachování kvality života našich pacientů, ale také pro vlastní boj se závažným onkologickým onemocněním,“ říká prof. Jiří Horáček z NUDZ, hlavní řešitel projektu PSIKET_002CZE.

Studie se dosud v Národním ústavu duševního zdraví zúčastnilo 6 dobrovolníků. Nově zahájená spolupráce s Masarykovým onkologickým ústavem přináší zásadní zvýšení dostupnosti této inovativní experimentální léčby i pro další pacienty a zázemí špičkového onkologického centra. Celkem chtějí vědci nabídnout účast ve studii 60 dobrovolníkům do roku 2026. Dobrovolníci a dobrovolnice musí být ve věku 18–75 let a jejich zdravotní stav jim musí umožňovat dojíždět do NUDZ v Klecanech či MOÚ v Brně po dobu 2–3 měsíců. Zájemci o zapojení do studie naleznou další informace na bit.ly/psiket002. Studii financuje Agentura pro zdravotnický výzkum ČR, nadační fond Abakus a nadační fond PSYRES. Studii podporuje výbor České onkologické společnosti ČLS JEP a národní infrastruktura pro akademický klinický výzkum CZECRIN.

Národní ústav duševního zdraví

Národní ústav duševního zdraví (NUDZ) je moderní výzkumně a klinicky orientovanou institucí pro oblast duševního zdraví. Ústav je koncipován jako centrum základního, experimentálního a aplikovaného výzkumu se zaměřením na výzkum neurobiologických a psychosociálních mechanismů spojených se vznikem a průběhem nejzávažnějších duševních poruch a navazující vývoj a testování nových diagnostických a léčebných metod. Dalším důležitým úkolem je poskytování analýz a expertiz pro státní správu v oblasti organizace péče o duševní zdraví včetně aktuálně probíhajících reformy psychiatrické péče. Svou činností se podílí na kultivaci a rozvoji oboru nejen v odborné rovině, ale také ve vztahu k široké veřejnosti.

Masarykův onkologický ústav

MOÚ je špičkovým onkologickým centrem, jediným v ČR s certifikací komplexního onkologického centra Organizace evropských onkologických ústavů (OECI). V regionu je největším centrem pro screening karcinomu prsu a kolorektálního karcinomu. Kromě toho zde probíhá screening karcinomu plic, karcinomu prostaty a karcinomu slinivky břišní. V rámci ČR je MOÚ také největším centrem pro sledování osob s geneticky podmíněným vysokým rizikem vzniku malignit a pro program prevence určený široké veřejnosti, který dosahuje významného záchytu nádorových onemocnění. Samotný Úsek klinické psychologie MOÚ je akreditované specializované klinickopsychologické pracoviště, kde psychologové zabezpečují péči primárně o své hospitalizované a ambulantní pacienty a jejich rodiny s cílem zkvalitnit zdejší komplexní onkologickou péči.

Kontakt pro média:

MOÚ – Mgr. Bc. Klára Jirkovská, klara.jirkovska@mou.cz, +420 775 051 864

NUDZ – Mgr. Jan Červenka, jan.cervenka@nudz.cz, +420 774 851 335